

Kuntauudistus

Hannu Joensivu

Esityksen sisältö

- Kuntauudistus – aikataulut
- Tuusulan kuntauudistustoimikunta
- Metropoliesiselvitys
- Tuusulat uhat
- Ratkaisuna Keski-Uudenmaan kahdeksan kunnan selvitysalue

Uudistusten aikataulut

2012	2013	2014	2015	2016
Rakennelaki-työryhmä	Lakiluonnos ja HE eduskunnalle	Kuntarakennelaki voimaan kesällä 2013 / x.x.2013		
Kesäkuu kriteerit		Arvio uudistuksen etenemisestä		
Aluekierros ja kuntien kuuleminen	Metropoli-selvitys 28.2.2013	Selvitysalueesta poikkeaminen	Kuntien yhdistymiset voimaan 2015 – 2017, kuitenkin viimeistään 1.1.2017	
	Kuntien toinen kuulemiskierros 7.3.2013	Kuntien ilmoitus selvityskumppaneista 30.11.2013		
	Selvitysalueiden muodostaminen ja kuntien selvitykset Kuntien esitykset uusista kunnista 1.4.2014 Tuki yhdistymiseen päättyy		Mahdolliset valtion käynnistämät erityisselvitykset	
	Kuntalain kokonaisuudistus Luonnos laista 15.4.2014 mennessä		HE + eduskuntakäsittely	Uusi kuntalaki voimaan
	Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen – selvityshenkilön esitys 2013 loppuun mennessä		HE + eduskuntakäsittely	Uusi kuntien valtionosuusjärjestelmä voimaan
Sote Palvelurakennetyöryhmä 31.12.2012	Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistaminen HE + eduskuntakäsittely		Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki voimaan	
	Sote-selvityshenkilöt 28.2.2013			

Kuntauudistus

- Kuntarakennelaki eduskunnalle huhtikuun alussa ja voimaan 1.7.2013
- Kuntien on tehtävä lain mukaiset selvitykset ja päätökset 1.7.2014 mennessä.
- Kunta(liitos)selvitys on tehtävä, mutta kuntaliitoksesta päättää valtuusto

Sote-uudistus

- Hallitus aloittaa sote-järjestämislain valmistelun välittömästi, voimaan 1.1.2015
- Sote-uudistusta viedään eteenpäin yhdessä kuntauudistuksen kanssa. Sote-palvelut järjestetään kuntapohjaisesti

Päivi Sillanaukee 27.3.:

”Lausuntopyyntö kunnille sote-järjestämislain valmistelun yhteydessä”

Lausuntoprosessi VM:lle metropolialueen esiselvityksestä

Keskustelun-avaus

- Kuntajohtajien keskustelunavaus 26.3.2013
- Ylimääräinen komissio 28.3.2013
- Ylimääräinen 8 kuntajohtajan kokous 11.4.2013 klo 16.30 ennen poliittisia neuvotteluja

Valmistelu ja neuvottelut

- Jalostettu ehdotus 8 kunnan poliitikoille 11.4.2013 + valmisteluprosessista sopiminen
- Komissio 12.4.2014: lausuntoluonnos
- Keskustelu kansanedustajien kanssa 12.4.2013
- Valmistelu jatkuu komission evästyksen pohjalta
- Ylimääräinen komissio 18.4. ennen HeSe-kj-kokousta?
- **neuvottelut ministerien Virkkunen ja Kiuru kanssa**

Lausunnon käsittely

- KUUMA-johtokunta 24.4.2013: lausuntoluonnos ja viimeiset evästykset
- **kuntakäsittelyt alkavat 22.4/29.4: päätös samalla kahdeksan kunnan yhteisen selvityksen käynnistämisestä**
- KUUMA-johtokunta 22.5.2013: KUUMA-seudun lausunnon hyväksyminen

Tuusulan kuntauudistustoimikunta

- Pj: Kervinen Sanna, Kokoomus
- Juntunen Paavo, PS
- Korhonen Tuula, Vasemmistoliitto
- Kuusisto Päivö, SDP
- Lindberg Arto, SDP
- Mäensivu Karita, SDP
- Nyman Ari, Keskusta
- Reinikainen Tuija, TuPu
- Rämö Risto, TuPu
- Salonen Jussi, TuPu
- Seppälä Antti, Kokoomus
- Toivanen Ilona, Vihreät
- Untamo Lauri, Kokoomus
- Viitanen Kirsi, Keskusta
- Joensivu Hannu, kunnanjohtaja

”Metropoli meille kaikille”

- Metropolialueen esiselvitys
- Selvityshenkilöiden ehdotukset vaihtoehtoista ja suositus 5.3.2013
- Selvityshenkilöt: Jarmo Asikainen, Rolf Paqvalin, Kirsi Mononen, Pekka Myllyniemi, Aija Tuimala ja Juhani Turunen

Selvityksen tarpeet ja tavoitteet

- Helsingin metropolialueen tulee olla Euroopan metropolialueiden kanssa kilpailukykyinen sekä sosiaalisesti, ympäristöllisesti ja taloudellisesti kestävä ja tehokas.
- Rakennemuutoksen tavoitteena on
 - alueen merkittävä yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve yhteisen keskustaajaman ja sen kasvupaineen vuoksi
 - toiminnallisen kokonaisuuden muodostuminen
 - alueen kokonaisuuden etu

Ehdotusten perusteet

- Ehdotukset on laadittu ”metropolikriteerien” perusteella.
 1. Kansainvälinen kilpailukyky
 - Miten otetaan käyttöön koko kehityspotentiaali ja kaikki resurssit?
 2. Maankäyttö ja kaavoitus
 - Miten ohjataan yhdyskuntarakennetta ja vahvistetaan aluekeskuksia?
 3. Työssäkäynti, asiointi ja liikkuminen
 - Miten mahdollistetaan arjen sujuvuus ja estetään ilmastomuutosta?
 4. Asuminen ja asuntomarkkinat
 - Miten varmistetaan kohtuuhintainen asuminen ja asuntotuotanto?
 5. Muuttoliike ja metropolialue
 - Miten hallitaan maahanmuutto ja varmistetaan työvoima?
 6. Sosiaalinen eheys ja segregatio
 - Miten estetään yhteiskunnalliset ongelmat ja alueen eriytyminen?
- Tarkastelu on tehty ottaen huomioon metropoliseudun kehityksen ennusteet vuoteen 2030.

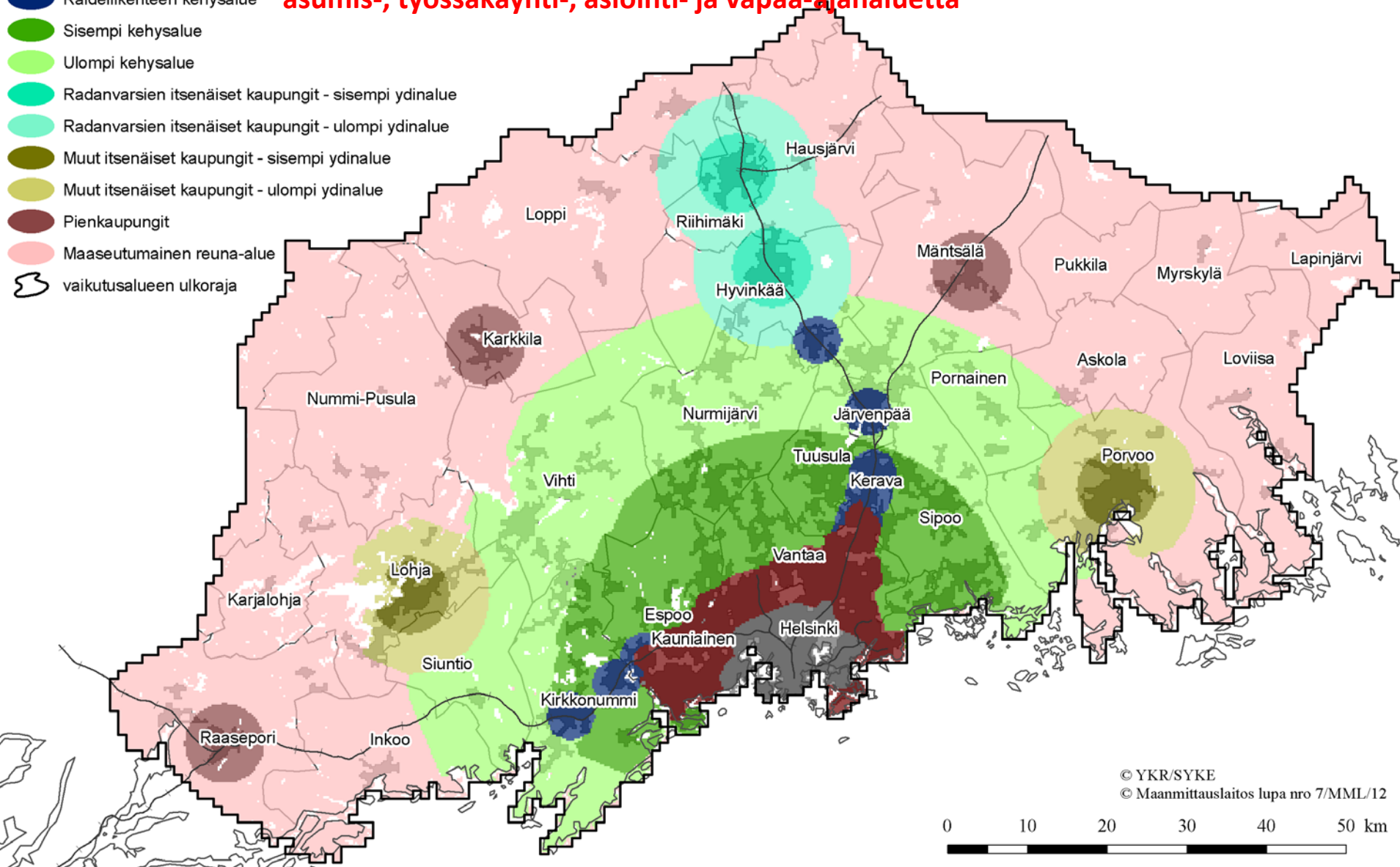
HELSINKI

Metropolin yhdyskuntarakenteen toiminnallisen alueen ulottuvuus ja aluejako 2012

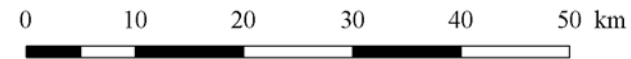
Lähde: SYKE 2012 YKR toiminnalliset alueet Suomessa, Urban Zone.

**Helsingin seutu on asukkaiden elämässä yhteistä
asumis-, työssäkäynti-, asiointi- ja vapaa-ajanaluetta**

- Sisempi ydinalue
- Ulompi ydinalue
- Raideliikenteen kehysalue
- Sisempi kehysalue
- Ulompi kehysalue
- Radanvarsien itsenäiset kaupungit - sisempi ydinalue
- Radanvarsien itsenäiset kaupungit - ulompi ydinalue
- Muut itsenäiset kaupungit - sisempi ydinalue
- Muut itsenäiset kaupungit - ulompi ydinalue
- Pienkaupungit
- Maaseutumainen reuna-alue
- vaikutusalueen ulkoraja

© YKR/SYKE
© Maanmittauslaitos lupa nro 7/MML/12

Metropolialueen yhteiset haasteet

- Metropoliseudun toimintaympäristön haasteet
 - Taloudellisen kasvun edellyttämä työvoima ja osaaminen
 - Kokonaisvaltainen maankäytön suunnittelu ja yhdyskuntarakenteen eheyttäminen
 - Maahanmuutto ja monikulttuurisuus
 - Kasvun vaatimien investointien ja palvelujen rahoitus
 - Kohtuuhintainen asuminen
 - Kestävyyssvaje ja kuntien palvelujen tuottavuuskehitys
- Nykyjärjestelmän puutteet
 - Itsenäisten kuntien oman alueen näkökulma ensisijainen ja kuntien välisen riittävän luottamuksen puute
 - Valtion rooli sekä ohjaustoimenpiteiden ja -keinojen heikkous
- Johtopäätökset
 - Seudun asiat ovat yhteisiä, mutta niitä ei voida kokonaisuudessaan ratkaista nykymuotoisella yhteistyöllä
 - Tarvitaan vahvempia kuntia, jotka kykenevät nykyistä paremmin vastaamaan peruskunnan tehtävistä.
 - Tarvitaan metropolihallinto, joka hoitaa seudun yhteiset asiat

Ehdotukset rakennevaihtoehtoiksi

- Päävaihtoehto suurkunnat ja sopimusyhteistyö
 - Seudun nykyisistä 14 kunnasta muodostetaan **kaksi kuntajakoselvitysalueita**
 - Metropolihallinto perustuu **sopimusyhteistyöhön**
- Päävaihtoehto vahvat peruskunnat ja metropolihallinto
 - Seudun 13 kunnasta muodostetaan **neljä kuntajakoselvitysalueita**
 - Metropolihallintovaihtoehtona vaalein valittu **metropolihallinto**
- Vaihtoehto vahva metropolihallinto ja vaihtoehtoiset kuntarakenteet
 - Metropolihallintona **vahva** vaaleilla valittu **metropolihallinto**, Kuntajakoselvitysalueina **useita vaihtoehtoja**

Rakennevaihtoehdot

Suurkunnat ja sopimusyhteistyö

- Espoo – Helsinki - Vantaa- Kauniainen - Kirkkonummi – Sipoo – Vihti
- Hyvinkää – Järvenpää - Kerava – Mäntsälä - Nurmijärvi-Pornainen – Tuusula

Metropolihallinto ja vahvat peruskunnat

- Helsinki – Sipoo
- Kerava –Tuusulan eteläosa – Vantaa
- Espoo – Kauniainen - Kirkkonummi
- Hyvinkää - Järvenpää – Mäntsälä – Nurmijärvi – Pornainen – Tuusulan pohjoisosa

Selvitettävät osakuntaliitokset

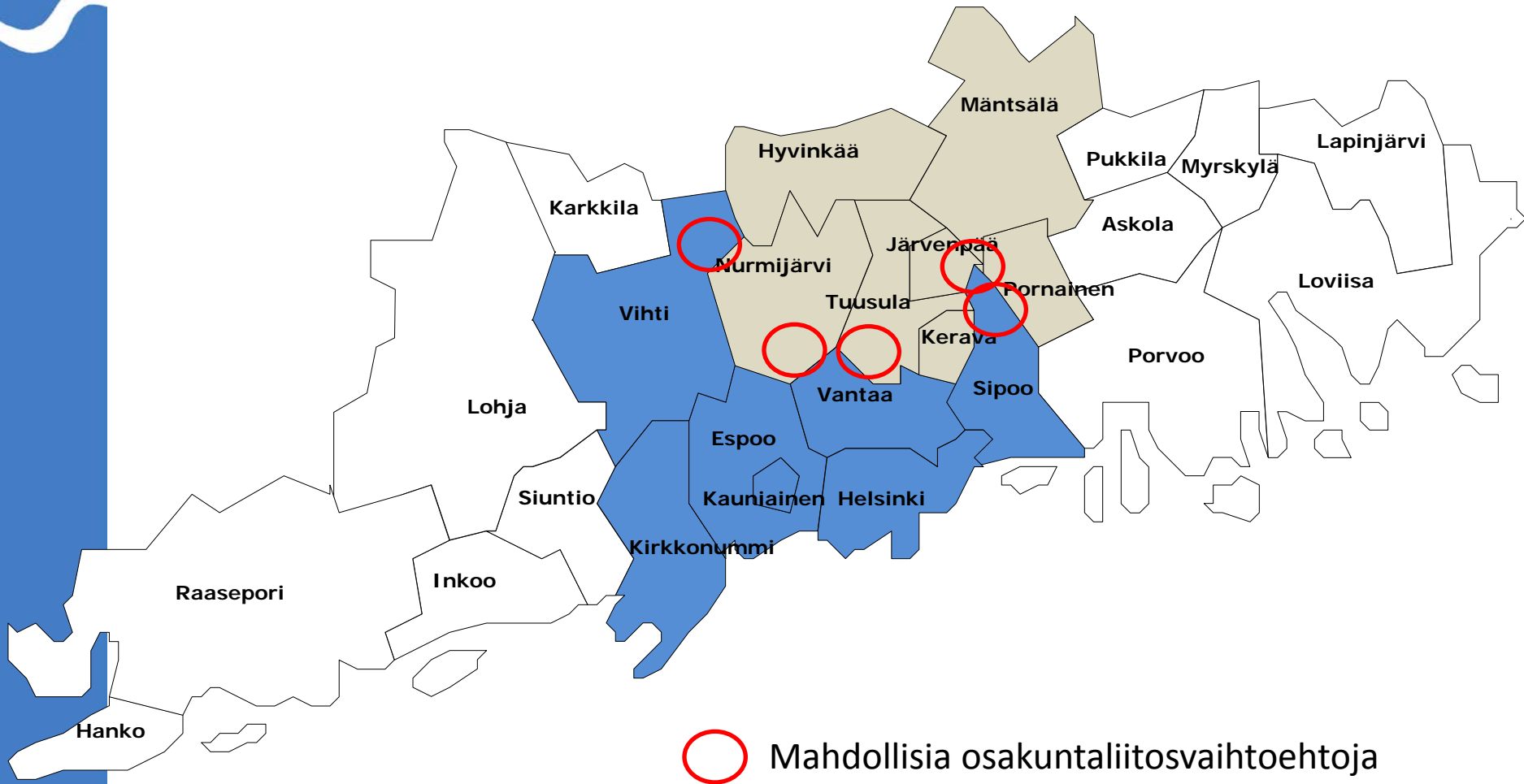
Vahva metropoli ja vaihtoehdot kuntarakenteet

Helsinki – Sipoo – Vantaa
Järvenpää-Kerava-Tuusula
Kerava- Sipoo – Tuusula

Espoo - Kauniainen – Vihti
Järvenpää – Mäntsälä – Pornainen
Hyvinkää – Nurmijärvi

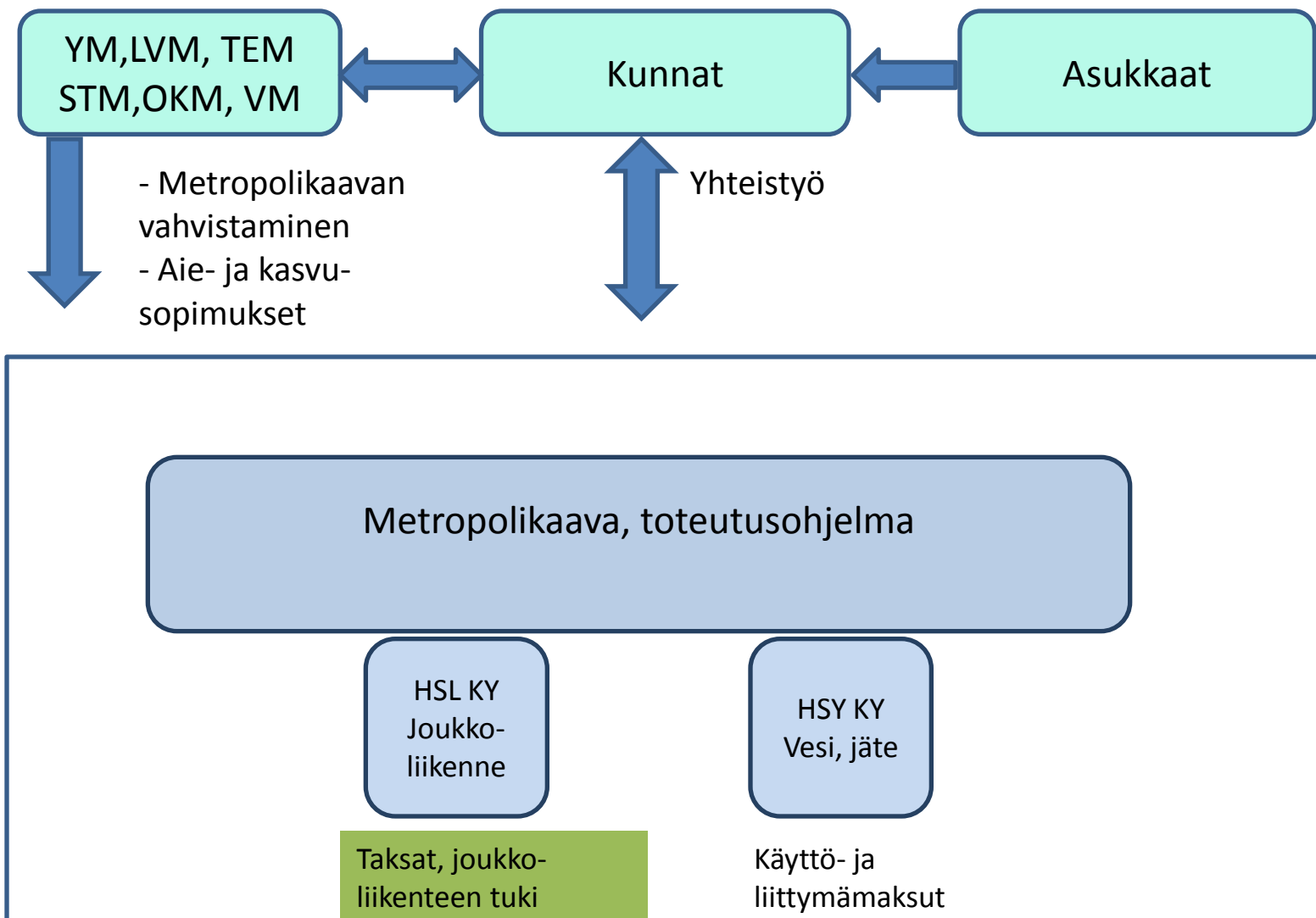
Koko Uudenmaan huomioiminen erityisesti tulevaisuudessa

Suurkunnat

○ Mahdollisia osakuntaliitosvaihtoehtoja

Suurkunnat ja sopimusyhteistyö

Metropolikaava

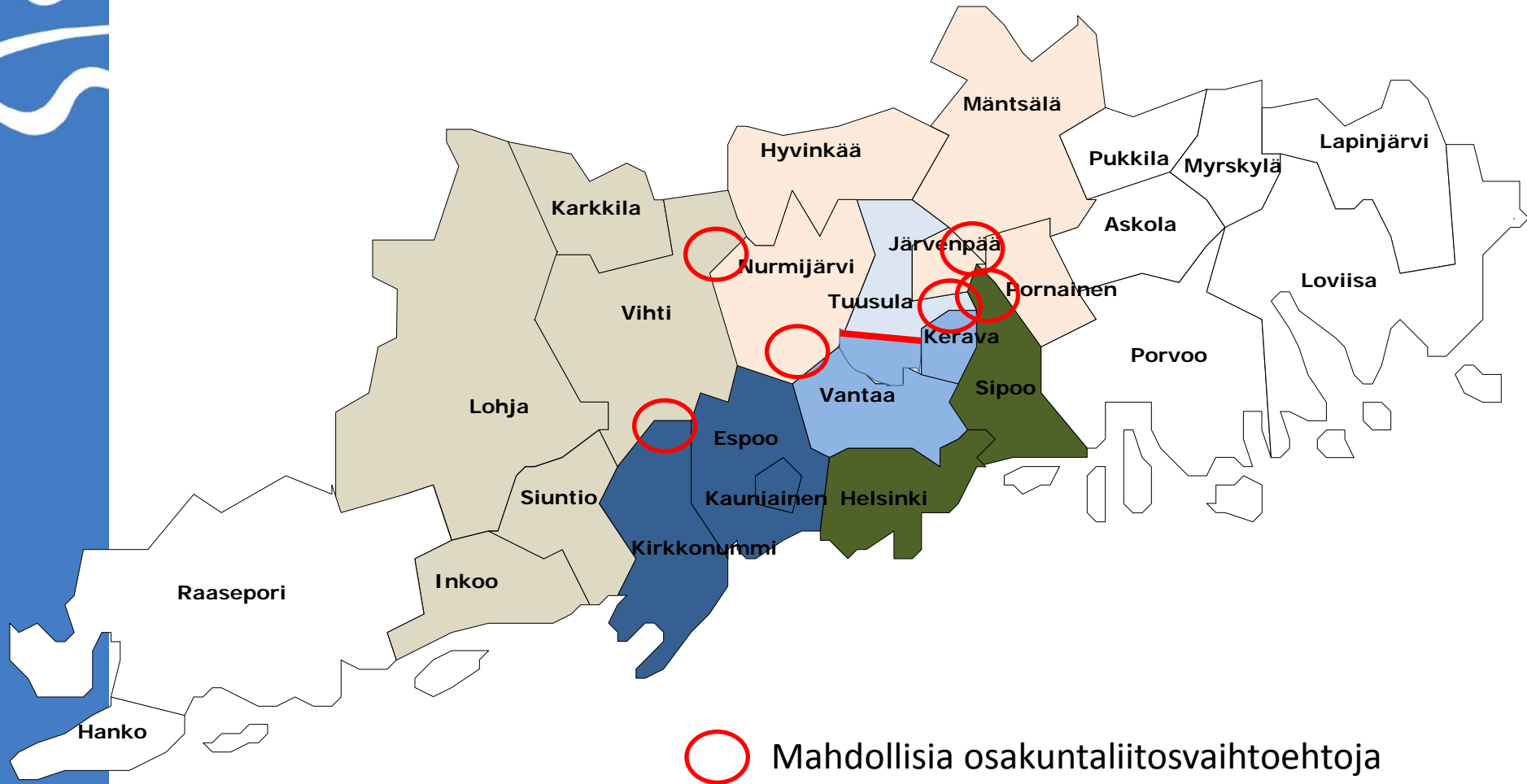
1. Kaksitasoinen kaavajärjestelmä

- **Metropolikaava** (metropolihallinto), joka korvaa maakuntakaavan ja kokonaisyleiskaavat
- **Asemakaavat** (kunnat), joihin voi tarvittaessa sisältyä osayleiskaavoituksen kaltaista aluetarkastelua

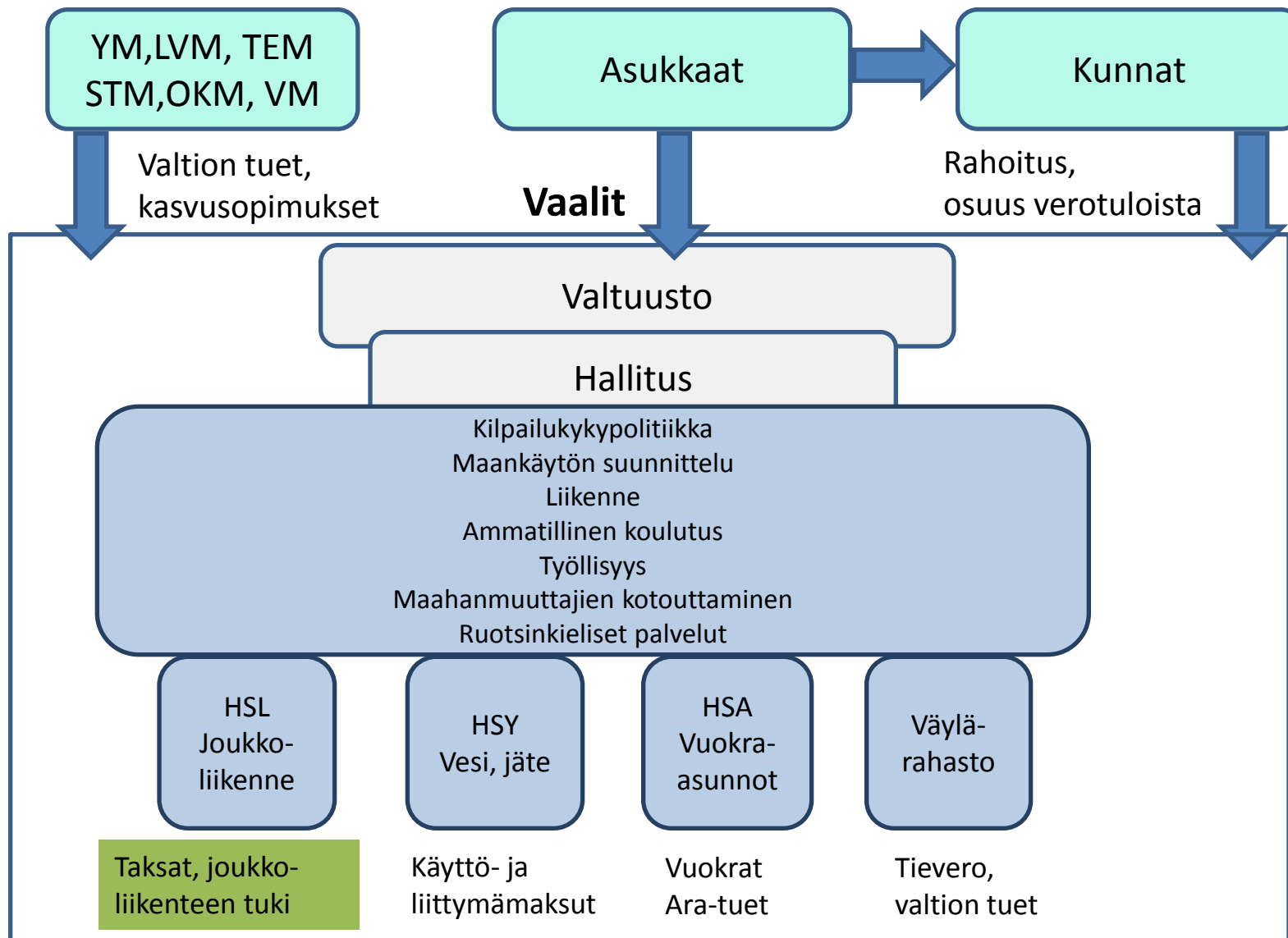
2. Metropolikaavan sisältö

- MAL - toimintoja yhteen sovittava strateginen suunnitelma
 - sisältää HLJ - liikennejärjestelmäsuunnitelman
- Suunnitelman toimeenpano-osana toteuttamisohjelma
 - asunto-alueiden ja seudullisten liikenneväylien aikataulutusta ja rahoitus
 - vuokra-asuntojen tuottaminen, ylläpito ja asukasvalinnat (asuntoliikelaitos)
 - sisältää aiesopimuksen (valtio ja metropolihallinto, kunnat)

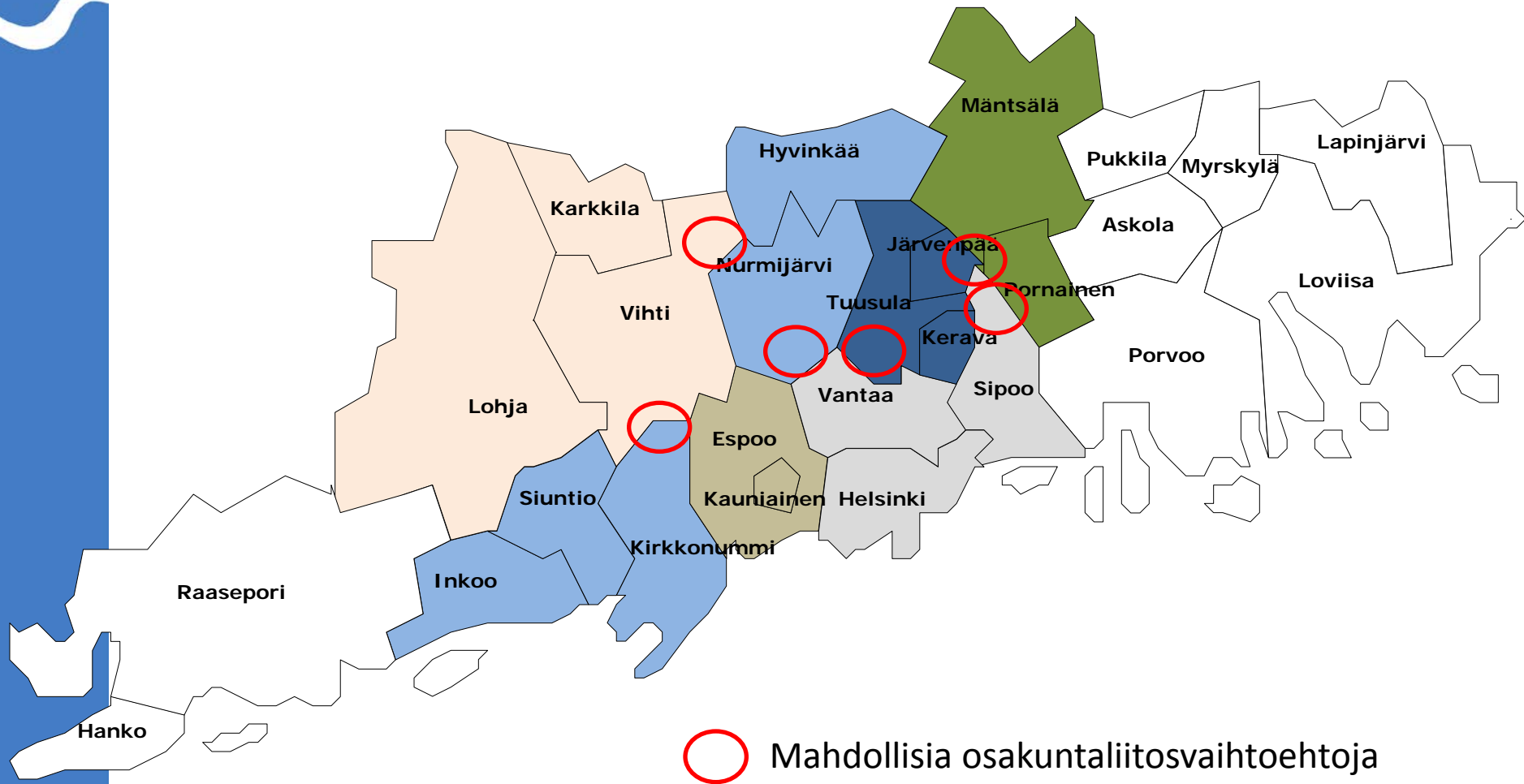
Vahvat peruskunnat

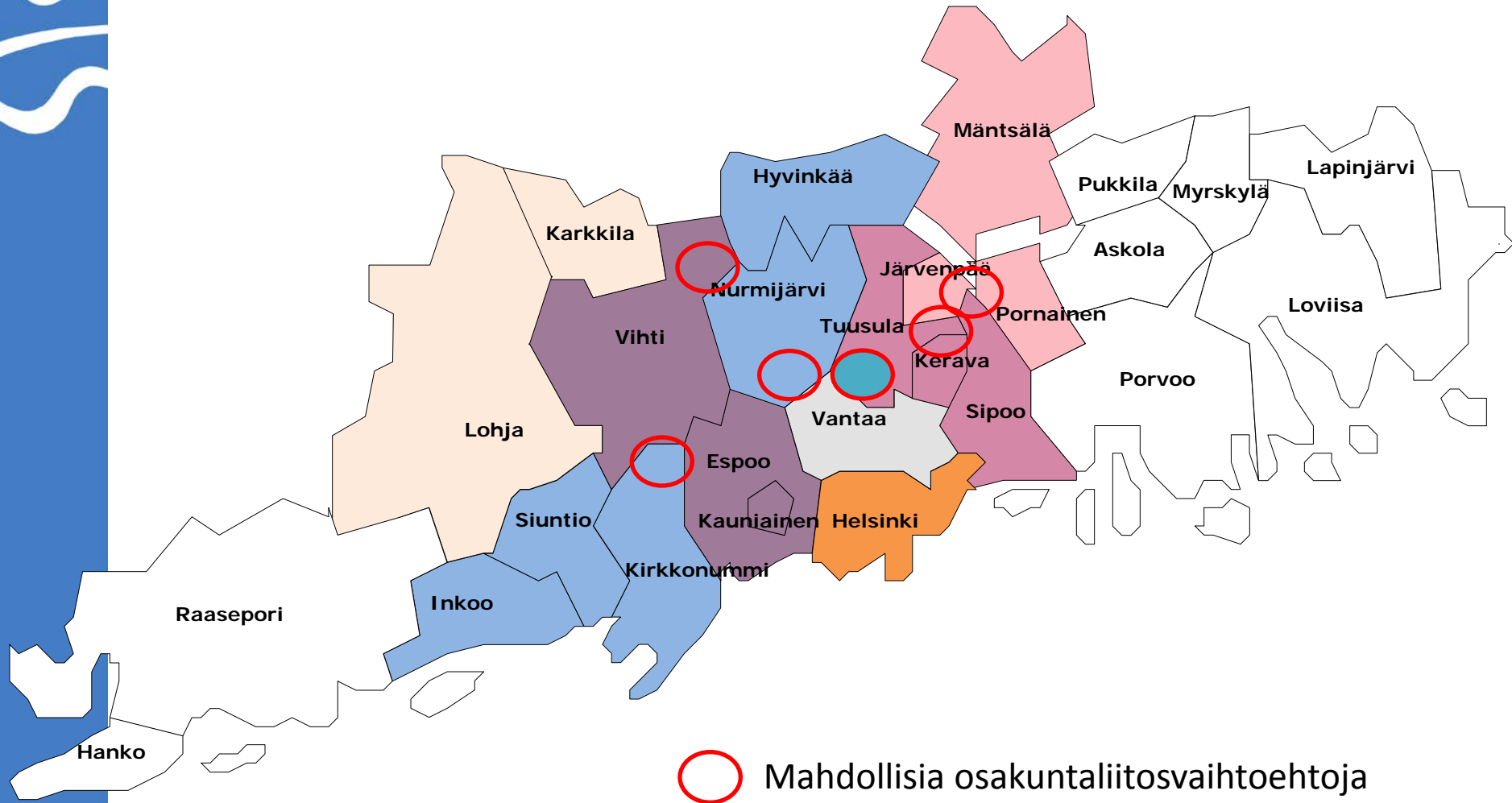
Metropolihallinto ja vahvat peruskunnat

Vaihtoehtoiset kuntarakenteet 1

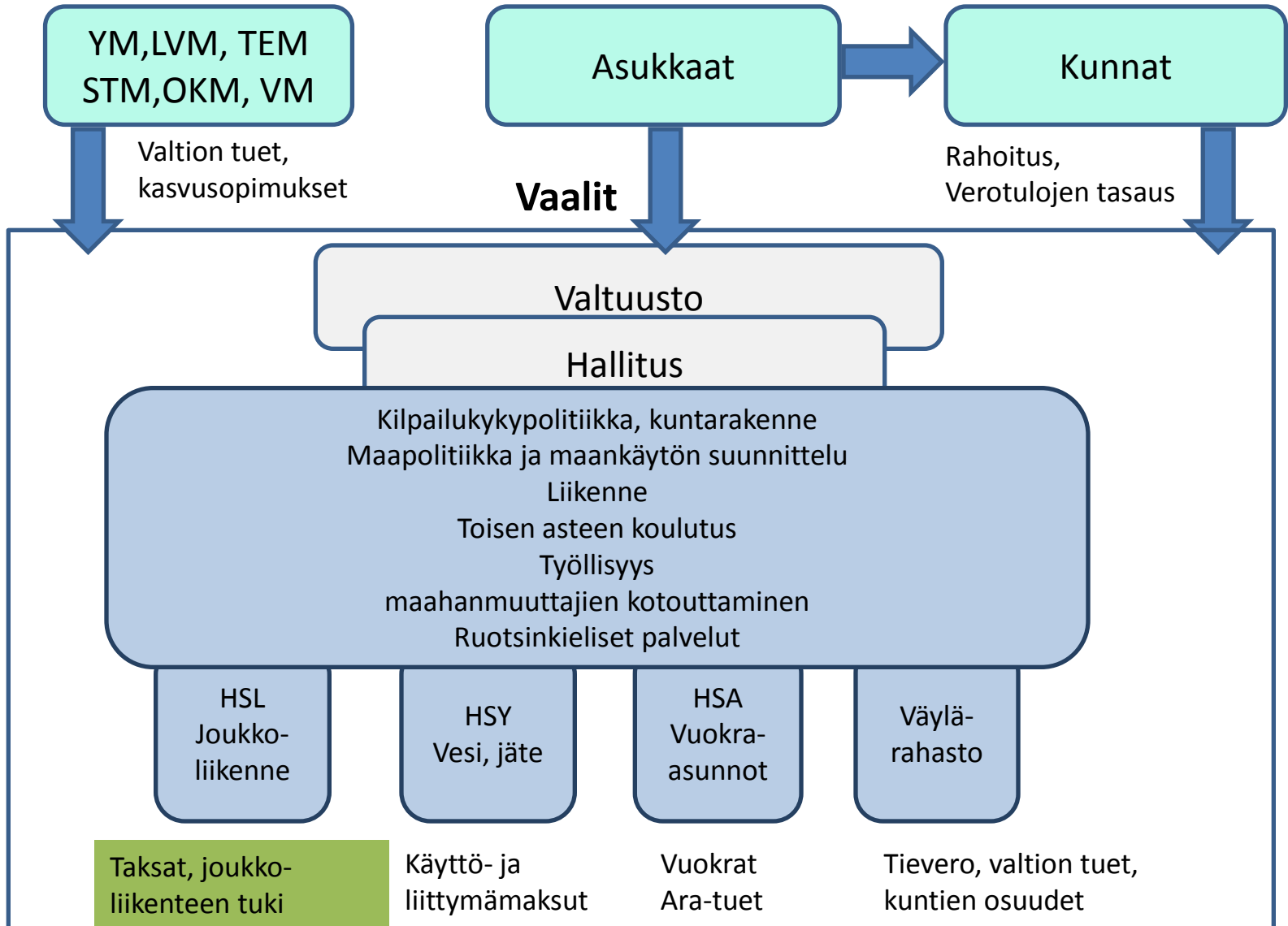
Vaihtoehtoiset kuntarakenteet 2

○ Mahdollisia osakuntaliitosvaihtoehtoja

Punertavalla sävyllä muutokset edelliseen kuvaan nähden

Vahva metropolihallinto ja vaihtoehtoiset kuntarakenteet

Suositus: vahvat peruskunnat ja metropolihallinto

▪ Kuntajako

- Helsinki ja Sipoo,
- Espoo, Kauniainen ja Kirkkonummi,
- Kerava, Tuusulan eteläosa ja Vantaa
- Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusulan pohjoisosa

▪ Metropolihallinto

- Kuntarakennemuutosten lisäksi ja tueksi tarvitaan metropolihallinto, jonka päättävä toimielin on vaaleilla valittu valtuusto.
- Metropolivaltuusto hyväksyisi metropolikaavan ja sen toimeenpano-osan, joka ohjaisi kuntien päätöksentekoa MAL -asioissa.
- Metropolihallinto hoitaisi seudulliset julkishallinnon tehtävät, jotka siirrettäisiin kunnista, kuntayhtymistä ja valtionhallinnosta. Tällöin HSL ja HSY kuntayhtymät fuusioitaisiin sekä metropolialuetta koskevat tehtävät siirrettäisiin Uudenmaan liitosta.

Suositusvaihtoehdon vahvuudet

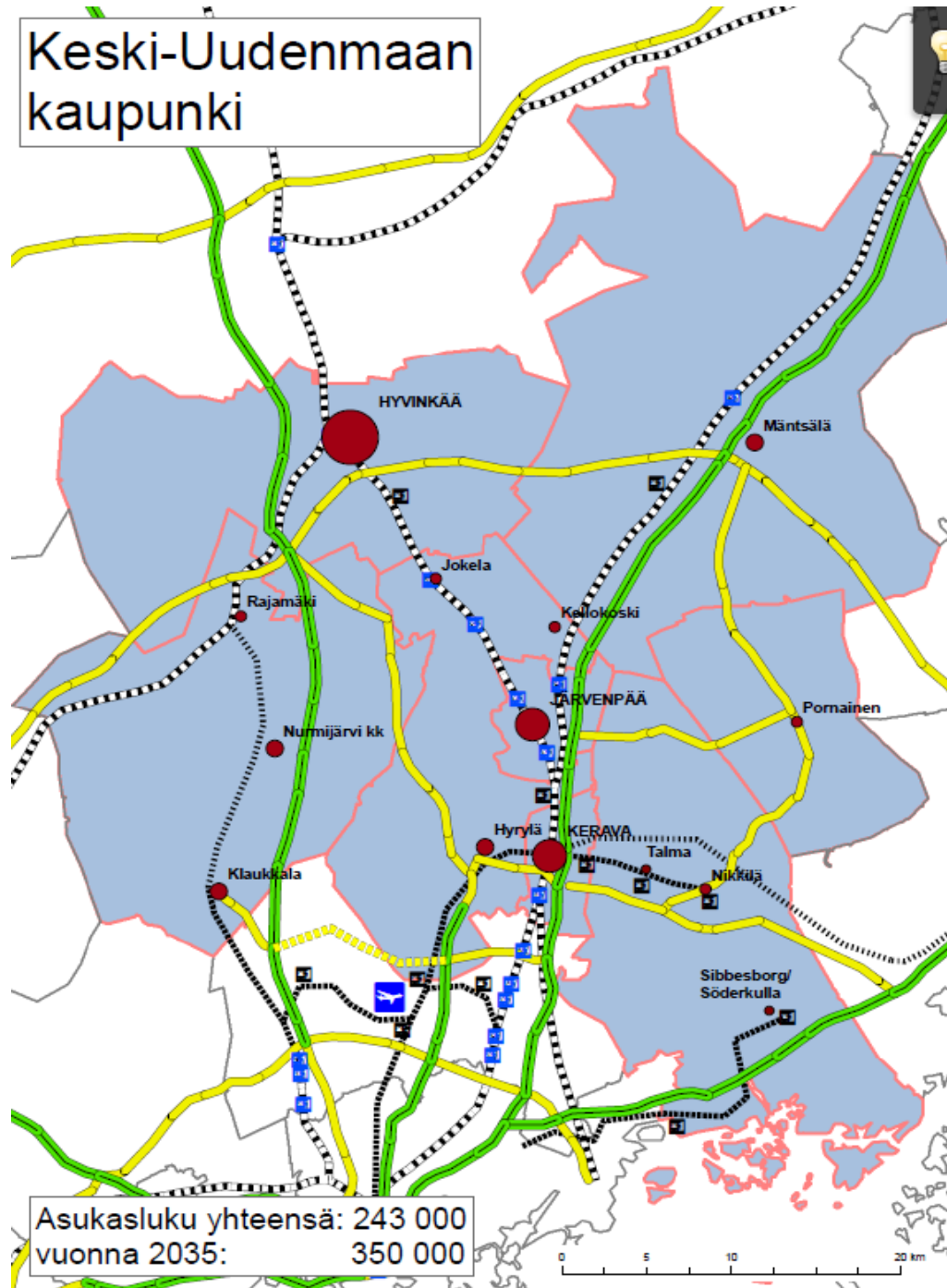
- Kansainvälisen kilpailukyvyn edellytykset parantuvat yhtenäisellä johdolla ja kootuilla voimavaroilla.
- Metropolikaava tehostaa maankäytön suunnittelua ja nopeuttaa toteutusta
- Joukkoliikenteen kehittämismahdollisuudet parantuvat.
- Kohtuuhintaisen asumisen varmistaminen mahdollistuu.
- Alueellisen segregaaation estämiseen vaikutetaan ja edistetään maahanmuuttajien integroitumista.
- Kustannusten kasvua hillitään keskittämällä yhteisiä toimintoja ja purkamalla hallinnon päällekkäisyyksiä.
- Suuremmissa yksiköissä voimavarojen koonnin ja osaamisen lisääntymisen vuoksi kuntalaisten palvelut paranevat.
- ICT-yhtenäistämällä saadaan toiminnallisia ja taloudellisia hyötyjä sekä sähköinen asiointi paranee.
- Hallinnon rakenteet yksinkertaistuvat ja hallintokustannukset vähenevät.
- Aukkaat vaikuttavat vaaleilla koko metropolialueen päätöksentekoon ja peruskunnissa voidaan hyödyntää uusia osallistumisen kanavia.

Tuusulan uhat

- Vahva metropolihallinto
- Katkaisu keskeltä
- Osaliitokset
- Sote-palvelut Vantaan vastuukuntamallilla

Ratkaisu:
Kahdeksan kunnan selvitysalue

Keski-Uudenmaan kaupunki

Keski-Uudenmaan kaupunki

lainamäärä/asukas 1704 euroa

Vahvuus

- kykenee järjestämään kaikki palvelut
- väestöpohjaltaan Suomen 3.suurin kaupunki
- valtakunnan tasolla taloudellisesti vahva
- merkittävä toimija rakennettaessa metropolialueen tulevaisuutta
- tehokas täydentyvä verkostomainen rakenne
- lyhyet välimatkat keskuksien välillä
- Vahvat identiteetit
- KUUMA –kuntien yhteistyö taustalla
- kaupunki on valtakunnan tasolla pinta-alaltaan ja väkimäärältään suuri.
- alueella on kaupunkimaisia raideliikenteen keskuksia sekä maaseutumaisempia keskuksia, joten asumismahdollisuudet ovat monipuoliset.
- merkittävä osa kaupungista on raideliikenteen piirissä.
- kaikki kunnat ovat samantyyppisiä ja –kokoisia kehyskuntia
- kansallisesti , tasapainoinen ja terve väestörakenne

Heikkous

- usean taajaman mallissa palveluiden järjestäminen on haastavaa
- alue on hajanainen ja siellä on monta keskusta.
- poikittaisyhteydet ovat puutteelliset
- joukkoliikenne on epäyhtenäisesti järjestetty.
- kaupungin sisäisen joukkoliikenteen järjestäminen on haastavaa verkostomaisen rakenteen vuoksi
- voimintatapa erot kuntien välillä
- työpaikkaomavaraisuus 64,9 %

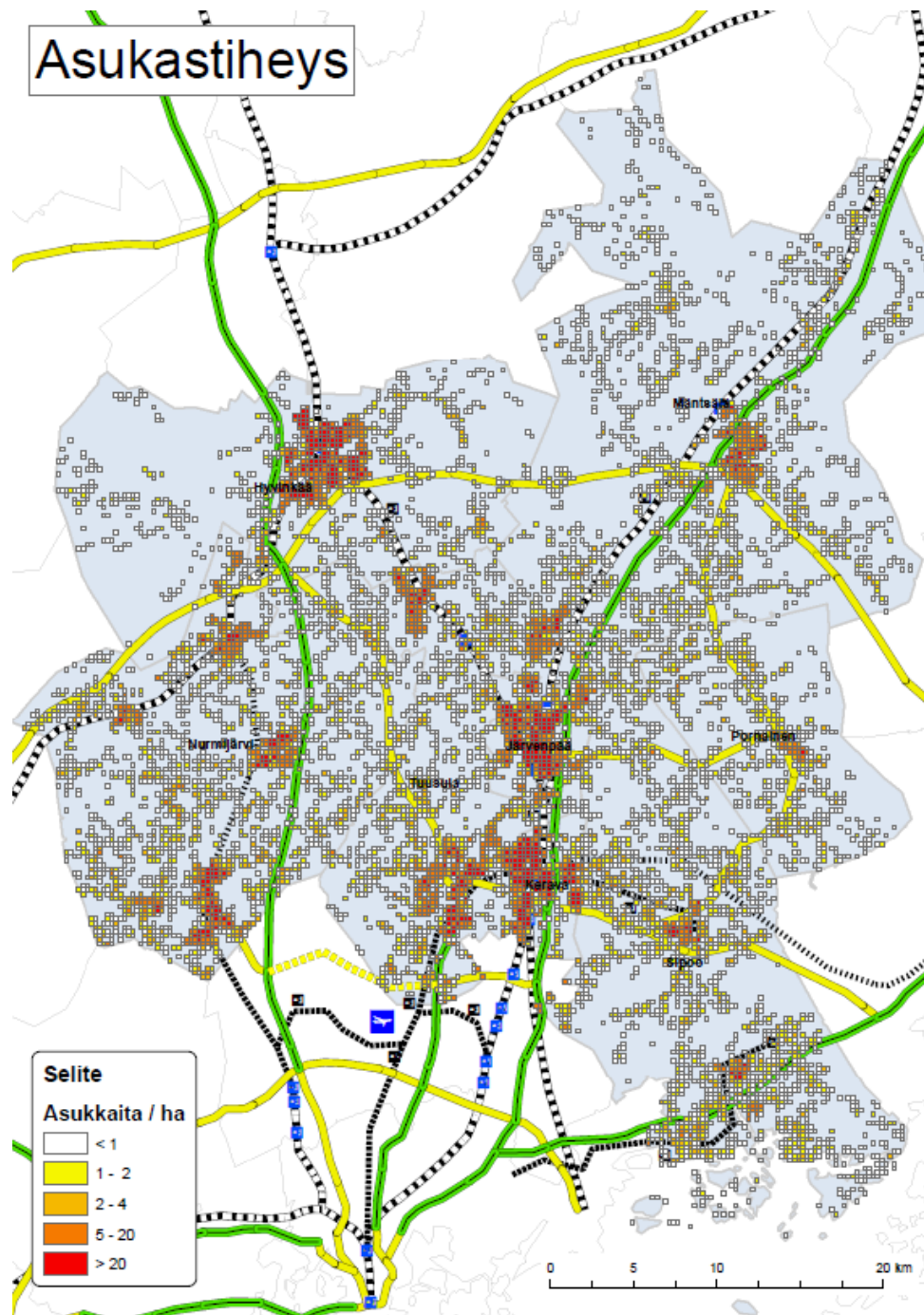
Mahdollisuus

- palvelujen järjestämisen kehittämispotentiaali kuntarajoista välittämättä
- verkostomainen rakenne mahdollistaa toimivan taajamaverkon
- tehokas maankäytön suunnittelu
- aaljon maankäytön kehittämispotentiaalia.
- muodostuu vahvojen keskusten malli, joka painottuu pohjoisessa Hyvinkäeseen ja etelässä voidaan kehittää toinen vahva keskus Hyrylä-Kerava-Talma-Ristikytö-Järvenpää -alueelle
- rannikolle voidaan kehittää itämetron tai muun toimivan joukkoliikenteen varaan uusi kasvukäytävä.
- lisäksi rannikolle voidaan kehittää Itämetron tai muun joukkoliikenteen varaan uusi kasvukäytävä
- Nurmijärven alueiden kautta vahva yhteys myös 3-tielle ja Vantaan raideliikenneyhteyksiin
- voidaan kehittää erittäin monipuolista asumista ja mille tahansa yritystoiminnalle sijaintipaikka kuntarajoista välittämättä
- kaupungin halki kulkee 3 moottoritietä. Poikittaisyhteyksinä kaupungin alueella ovat kehä IV ja V.
- kaupungin eteläosiin voidaan kehittää vahva yritysaluekäytävä: Focus - Kerca - Bastukärr- Vanha Lahdentie ja pohjoisosiin Kehä V:een tukeutuen.
- asuntokunta- ja perherakenne tasapainoinen
- hyvä maine

Uhka

- palvelujen järjestämisen epäonnistuessa toimintamenojen kasvu. Joidenkin palvelujen etääntyminen
- kyläpolitiikointi estää järkevän yhdyskuntarakenteen kehittämisen.
- kunnan hallittavuus väestömäärän ja pinta-alan vuoksi
- väestörakenteen muutos sekä lasten että ikääntyneiden ryhmissä lisää palvelujen kysyntää enemmän kuin talous kestää (nykyisellä tehokkuudella).

Asukastiheys

Talouslukuja (tilinpäätös 2012)

	TOIMINTAKATE/ ASUKAS 1)	VUOSIKATE/ ASUKAS	LAINAMÄÄRÄ/ ASUKAS	KERTYNYT ALIJ./YLIJÄÄMÄ/ ASUKAS	Asukasluvu
KERAVA	-4 262	393	1 405	2 560	34 498
HYVINKÄÄ	-4 797	219	2 089	689	45 582
JÄRVENPÄÄ	-4 555	219	1 052	1 481	39 652
MÄNTSÄLÄ	-4 439	234	2 604	953	20 478
NURMIJÄRVI	-4 399	255	2 078	1 386	40 715
PORNAINEN	-4 305	136	1 617	1 111	5 133
SIPOO	-4 963	233	2 727	807	18 740
TUUSULA	-4 527	169	812	1 370	37 926
KESKI-UUDENMAAN KAUPUNKI	-4 545	243	1 704	1 348	242 724
1) Ilman myyntivoittoja					

Keski-Uudenmaan kaupunki

KOK	20
SDP	16
PS	9
KESK	9
VIHR	7
Valitsijayhdistykset	5
VAS	4
RKP	3
KD	2
Yhteensä	75

Kunta	Asukkaita 31.12.2012
Hyvinkää	45 592
Järvenpää	39 646
Kerava	34 491
Mäntsälä	20 478
Nurmijärvi	40 719
Pornainen	5 137
Sipoo	18 739
Tuusula	37 936
Yhteensä	242 738

Kerava, Tuusula, Järvenpää, Hyvinkää,
Nurmijärvi, Mäntsälä, Pornainen, Sipoo
75 valtuutettua

